

Peygamberimiz'in Eşsiz Ahlâkı da Nübüvvetine ve Doğruluğuna Şahiddir

1. Güzel ahlâk çekirdekler hâlinde insanın fitratına dercedilmiştir. Saf fitratın tezahürü, temiz yaratılışın gün yüzüne çıkması ve ruhun dış aynada yansıması demek olan güzel ahlâka sahip bulunmanın en önde gelen şartlarından biri, belki birincisi terbiye ve telkindir. Evet, güzel ahlâk kendine has ortamda beslenir, râsih hâle gelir.

Şimdi, Peygamber Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) nübüvvetinden önceki ve sonraki devrelerine bakalım: En güzel ve yüksek ahlâkı O'na kim telkin etmiş ve bu mükemmel terbiye ile O'nu kim yetiştirmiştir? Annesi, babası diyemeyiz, çünkü onları çok küçükken kaybetmiştir. Dede ve amcalarının ise, içinde buldukları toplumda O'na böyle bir ahlâk kazandırmaları hiç mi hiç mümkün görünmemektedir. Peki, kimdir öyleyse O Zât'ın mürebbisi? Cevabını, kendi beyanıyla verelim: *"Eddebenî Rabbî feahsene te'dîbî! - Beni Rabbim terbiye etti ve ne güzel terbiye etti!"*^[1]

2. İyi veya kötü ahlâkın gelişmesinde vasatın, çevrenin ve toplumun tesiri de oldukça önemlidir. Şimdi, O'nun yaşadığı asırda, Mekke'ye gittiğimizde, insanların vahşette canavarları geçtiğini, haksızlığın, zulmün, faiz ve sömürünün kol gezdiğini, kızların diri diri toprağa gömülüp kadınların esir pazarlarında satıldığını, çocuklara baba bulmanın zorlaşmış, Kâbe çevresinde kadınların çıplak dolaştığını görürüz. Her mahallede bir caminin bulunduğu günümüz şartlarında nesilleri eğitmenin zorluğunu düşünün, bir de o asırda, o şartlarda en güzel ve en yüksek ahlâka sahip olmanın imkânsızlığını..!

3. Her peygamber gibi, Peygamber Efendimiz de sıdk, emanet, tebliğ, fetanet ve ismet vasıflarına bihakkın ve en yüksek derecede sahipti.

4. Kendimize, çevremize ve tarih boyunca gelip geçmiş büyüklere ve büyük görünenlere baktığımızda, kendilerinde ancak belli ahlâkî güzelliklerin tezahür ettiğini ve güzel ahlâkın her türlüşünü hemen hemen hiç kimsede göremeyiz. Kimisi cömerttir fakat aynı derecede affedici değildir; kimi cesurdur ama aynı zamanda cimridir. Ayrıca hiçbir ahlâkî güzellik hiç kimsede zirve noktasında temsil edilmiş değildir. Oysa O Zât'ta güzel ahlâkın her türlüşü, en üst seviyede vardı ve mütemadi idi.

5. Bir insanda, birbirine zıt güzel ahlâkın birbirini nakzedecek ve engellemeyecek derecede bulunması oldukça zordur; yani, insan cömerttir ama bunu israf derecesine vardiabilir; tutumludur fakat bu cimrilik seviyesindedir. Cesurdur, ama bu cesurluk tehevür noktasındadır. Hâlbuki O Zât, bütün güzel ahlâkı en yüce bir şahsiyet oluşturacak şekilde kendinde toplamış ve hiçbir ahlâkı, zıddının sınırına vardiirmamıştır.

Söz gelimi, son derece cesur ve celâdetliydi; ama aynı zamanda son derece mütevazi, halim ve selimdi. Daha da önemlisi, cesaret ve celâdeti kalbleri kırıp dökme noktasına asla vardiğği gibi, tevazu ve affediciliğği de hiçbir zaman zillet ve korkaklık seviyesine düşmezdi. Vakar ve ciddiyetinin yanında mütebessim ve huzur verici, metin ve çetin oluşunun yanı sıra alabildiğine re'fet ve merhamet sahibi; dünyaya meydan okurken de kumlar üstünde oturup bir

çocukla da sohbet edebilecek kadar mütevazî idi. Bunlar gibi daha pek çok güzel ahlâkı hem de en zirvede, birbirine karıştırmadan ve en mükemmel şekilde zâtında toplayan, yaşayan ve ümmetine numune olan ancak O Zât'tır (sallallâhu aleyhi ve sellem).

6. Hiçbir insan her sahada, her konuda rehber ve mütehasıs olamaz. Yüzlerce ilim dalının teşekkül etmiş bulunduğu günümüzde, herhangi bir sahada mütehasıs olma, yılları almakta, belki bir ömür boyu aynı sahada çalışmak gerekmektedir. Evet, bir insanın hem mükemmel bir tıp bilgini, hem mükemmel bir komutan, hem dirayetli bir idareci, hem bir terbiyeci, hem bir sosyolog, hem de bir muallim olması âdeta imkânsızdır. Fakat bütün bunlar Peygamber Efendimiz'de hem de en üst seviyede gerçekleşmiş bulunmaktadır. O'nun hayat-ı seniyyelerini okuduğunuzda bunu açıkça göreceksiniz. Ayrıca, değil her sahada, tek bir sahada bile ihtisas yapmak için belli zamana, gerekli araç-gerece ve sakin bir atmosfere ihtiyaç duyulduğu da düşünülünce iş bütün bütün karmaşıklaşır...

7. O Kutlu Asr'a gidin! Hiçbir pedagoji eğitimi görmeyen, hiçbir askerî mektep bitirmeyen, hiçbir içtimaî mektepten çıkış almayan; teleskop ve mikroskopla hiçbir tanışıklığı bulunmayan, hele hele okuma-yazması olmayan O Zât'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem), her sahada nasıl bir uzman gibi şaşmaz, eskimez, pörsümez, canlı ve ölmez sözler söylediğini, inkılâplar yaptığını, her sahada bir rehber ve mütehasıs gibi emniyet ve rahatlık içinde konuşup hareket ettiğine bakın!.

Daha da önemlisi, bütün bu ihtisas isteyen işleri yaparken sermaye olarak sadece 23 sene gibi kısa bir zaman dilimini kullandığını, hayatının hemen tamamını çile ve ızdırap içinde, muharebe meydanlarında, cemiyetinin meseleleriyle haşır neşir olarak ve ailelerini de en mükemmel şekilde idare etmeyi ihmal etmeyerek, en mükemmel ve en son dinin hem de asırlar sürececek prensiplerini vaz'ederek, bütün cihana duyuracak bir değerler manzumesi hâlinde kurup yerleştiren.. evet böylesi ağır şartlar altında nasıl olmuş da her sahada hakimane söz söyleyebilmiş..!

8. Şimdi, zaman, imkân, huzurlu ve güvenli bir çalışma atmosferi gibi şartlar isteyen pek çok meselede bir insanın:

- a. En yüksek ve en güzel ahlâkı temsil etmesi,
- b. Her türlü güzel ahlâkın zirvesinde bulunması,
- c. Yüksek ahlâkın bütününe, hiç birbirini nakzetmeden ve zıddının sahasına girmeden sahip olması,
- d. Güzel bir ahlâkla arz-ı endam ederken diğerlerini unutmaması, ihmal etmemesi ve başka biriyle karıştırmaması, o insanın doğruluğuna ve peygamberliğine delâlet etmez mi?

9. Doktor, hastaya ve hastanın durumuna göre ilaçları değiştirir ve ilaçların dozajında da gerekli ayarlamalarda bulunur. İnsan da, diğer insanlara karşı davranışlarını, huylarını, âdet ve alışkanlıklarını ayarlama ve hesaplama durumundadır. Ahlâkî davranışlar, zaman ve zemine, makamın keyfiyetine ve muhatapların durumuna göre farklılıklar arzeder. Çoğu zaman davranışlarımızı yerine göre ayarlayamaz ve hatalar yaparız. Meselâ, bir valinin, emrindeki kişilere makamında göstermesi gereken vakar ve ciddiyeti evinde de göstermesi kibir ve kendini beğenme olur. İnsanlara gösterilmesi gereken şefkat ve merhameti muharebede düşmana gösterdiğimizde, kendi insanımıza karşı zulüm ve merhametsizlik etmiş oluruz. "Yazık, uykusuz kalmasın." diye çocuğumuzu sabah namazına kaldırmamak, ona acımak değil, bilakis en büyük kötülüktür. İrşad adına, muhatabın durumunu, seviyesini ve şartları nazara almadan bütün doğruları sıralayıvermek irşad olmadığı gibi, sıraladığımız doğrular adına da hem bir ihanet, hem de cinayettir. Aleyhissalâtü vesselâm'ın bütün söz ve davranışlarını tek tek incelediğimizde, O'nun, yer, kişi, mevki, zaman ve şartlara göre söz ve davranışlarını bütün inceliklere riayetle nasıl ayarladığını ve bu sahada en ufak bir falso vermediğini görürüz. Bu da, O'nun (sallallâhu aleyhi ve sellem) peygamberliğine vâzih bir delil teşkil etmektedir.

10. Diyelim ki, her durumda söz ve davranışlarınızı ayarladınız; iradenizin gücünü göstererek hareket biçiminizi tayin etmeye muvaffak oldunuz. Fakat çok defa insan hem âni hem de isabetli düşünmeye, karar vermeye imkân bulamadan karar verme mecburiyetinde kalır. Meselâ, bir muharebe sahasında hemen karar verme durumunda kaldığınızda oturup uzun boylu düşünmeye kalkmanız, büyük bir mağlubiyete ve felâkete sebebiyet verebilir. Sonra, çok defa âni verilen kararların, neticesi düşünülmeden sarfedilen sözlerin ve hesaplanmadan atılan adımların, insanı içinden çıkılmaz durumlara soktuğu çok vâkidir. Öyleyse, konuşurken, bir iş plânlarırken, gelecekteki hâdiseleri, vukuu muhtemel aksülamelleri ve karşılaşılabilecek güçlükleri hesaba katma mecburiyeti vardır.

Şimdi düşünün; vereceğiniz kararlar, atacağınız adımlar ve söyleyeceğiniz sözler yalnızca birkaç gün, hatta bir kaç ay, bir kaç yıl ya da bir kaç asır ötesini değil, kıyamete kadar gelecek bütün zamanları ilgilendiriyorsa, o zaman ne yaparsınız?

Evet, her sözü, her davranışı ve her adımı asırlar boyu her devrin, her anlayışın ve her seviyenin insanı tarafından hüsnü kabul görmüş, tatbiki çok çok müsait ve en elverişli bulunmuş; karşılaşılan her türlü müşkil ve zorluklara çare olmuş.. ve zaman geçtikçe solup gitmesi bir yana, daha da tazelenip yenilenmiş, güçlenip çağın üstüne çıkmış bu insan peygamber değil de ya nedir..?

11. Sadece ana başlıklar hâlinde bir kaçını zikrettiğimiz bu güzel ahlâkın sahibi Zât'ı bize sorsalar, "Evet" deriz "O bir nebidir, Nebiler Serveri'dir. Biz de O'nun (sallallâhu aleyhi ve sellem) şahitleriyiz. Evet, Hak adına Hakk'ın temsilcisinin şahitleriyiz." Çünkü bu kadar güzel ve yüksek ahlâk ancak doğru insanlarda bulunabilir. Güzel ahlâk, ancak doğruluk toprağında yetişip, sümbül verebilir. Yalan söyleyen bir insanın daha başka söz ve davranışlarında da zaaf ve lekeler bulunmaması mümkün değildir. Yalan, âdeta fasit bir dairenin başlangıcı gibidir. Zincirleme, arkasından her türlü kötü ahlâkı da sürükler getirir.. tıpkı doğruluğun güzel ahlâkı sürükleyip getirdiği gibi.

Şimdi, serâpâ ahlâk-ı âliyle serfirâz olan O Yüce Kamet (sallallâhu aleyhi ve sellem), belli ki, daha işin başında bir salih daire teşkil edip, hak ve hakikat adına doğru, dosdoğru olarak bu ulvî vazifeye, peygamberlik misyonuna başlamış ve neticede misyonunu tam bir başarıyla noktalamıştır.

12. Aynı noktaya bir başka zaviyeden daha bakabiliriz:

Birbirine münasip ve uygun şeyler arasında meyil ve câzibe, birbirine zıt ve muhalif şeyler arasında ise nefret ve itme vardır. Seçtiğimiz arkadaşlarımız, kendi karakterimize ve düşünce dünyamıza en uygun olan kişiler değil midir? Dumanlı ve loş kokulu yerler kendilerine uygun kişileri çekerken, Allah'ın evleri ise belli ki kendilerine münasip kutluları çekecektir. Evet, doğruluk da daima doğru insanları çekip, sinesinde barındıracaktır. Öyleyse, bu güne kadar milyonlarca doğruluğu müsellem insanları kendine celb ve cezbeden insanın acaba doğruluğun özü ve hulâsası olmaması mümkün müdür? Cezbeden en güzel olunca, cezbedilen de güzel olmalıdır. O ne yüce ve erişilmez bir câzibedir ki, asırlardır milyonları meczup hâle getirmiştir.

13. Böylesine yüce ve güzel ahlâka sahip olan bir insanda, elbetteki izzet-i nefis, haysiyet, şeref bulunacaktır ve O bu hâliyle asla yalana, hileye tenezzül etmeyecektir.

14. Beşer tarihinde hiçbir insanın hayatı, söz ve davranışları, Peygamberimizinki kadar araştırılmamış, araştırılıp tespit edilmemiş ve pratikte de yaşanmamıştır. Ayrıca bugün bütün yeryüzünde, hem de araya boş bir zaman parçası girmeden günde beş defa ismi "Allah" ismiyle birlikte anılan yalnızca O'dur (sallallâhu aleyhi ve sellem).

[1] Ali el-Muttakî, Kenzu'l-ummal, 11/406.